Sveriges advokatsamfund

Stockholm den 30 juni 2026

Till Justitiedepartementet

Hemställan om ändring av de antagna reglerna i 18 kap. 1 a–1 b §§ utlänningslagen

Advokatsamfundet hemställer att Justitiedepartementet vidtar nödvändiga lagstiftningsåtgärder för att ändra de antagna reglerna i 18 kap. 1 a–1 b §§ utlänningslagen. Det är Advokatsamfundets uppfattning att uppdrag som offentligt biträde enligt dessa bestämmelser inte kan utföras på ett rättssäkert sätt och är oförenliga med det advokatetiska regelverket. Detta innebär att advokater inte kommer att kunna åta sig uppdrag som offentligt biträde i dessa fall.

Bakgrund

EU:s migrations- och asylpakt trädde i kraft den 12 juni 2026, och de svenska anpassningarna till pakten träder i kraft den 12 juli 2026. De nya reglerna i 18 kap. 1 a–1 b §§ utlänningslagen innebär att ersättning i ärenden enligt asylprocedurförordningen får lämnas för kostnadsfri rättslig rådgivning om högst två timmar, eller tre timmar om skäl finns, och i ärenden enligt asyl- och migrationshanteringsförordningen är ersättningen begränsad till högst en timme.[1]

Advokatsamfundet avstyrkte i sitt remissvar utredningens förslag om ändringar i tillgången till offentligt biträde i asylprocessen vid Migrationsverkets prövning och framhöll bland annat att den roll som utredningen beskriver för offentliga biträden är så kringskuren att det finns en betydande risk att åtagande av sådana förordnanden för en svensk advokat skulle stå i strid med Advokatsamfundets vägledande regler om god advokatsed.[2] Lagrådet delade denna oro och framhöll bland annat att när en advokat

[1] Se prop. 2025/26:262 s. 61 Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och anpassning av svensk rätt till EU:s migrations- och asylpakt.

[2] Se Advokatsamfundets remissyttrande den 18 juni 2025 20250618_utmonstring_av_permanent_uppehallstillstand_och_vissa_anpassningar_till_miniminivan_enligt_eus_migrations-_och_asylpakt_sou_2025_31.pdf s. 2.

åtar sig ett uppdrag som offentligt biträde kan han eller hon inte avbryta sin rådgivning bara för att den i lagen utmätta ersättningsbara tiden har konsumerats – god advokatsed ställer krav, och så alldeles särskilt när det gäller människor i nöd.[3]

Advokatsamfundet uttryckte även oro för att de kraftigt begränsade ersättningsreglerna riskerar att leda till att kvalificerade advokater och biträdande jurister väljer att lämna rättsområdet. Även Lagrådet framhöll att en alltför absolut stoppgräns i fråga om rätten till ersättning kan leda till att det blir svårt att engagera kompetenta advokater att bistå den som har ett mer påtagligt behov av biträde – såsom ensamkommande barn – eftersom advokaten riskerar att inte få full ersättning för det nödvändiga arbetet.

Med anledning av ovanstående har Advokatsamfundet, inom ramen för den fortlöpande dialogen med Migrationsverket, tillskrivit myndigheten där ovanstående problematik har adresserats.[4] Advokatsamfundet har även påtalat dessa förhållanden inom ramen för den fortlöpande dialog som samfundet har med Migrationsverket, Domstolsverket och Förvaltningsrätten i Stockholm.

Reglernas oförenlighet med det advokatetiska regelverket

Ur ett advokatetiskt perspektiv har advokaten ett fortlöpande ansvar för klienten under hela den tid förordnandet som offentligt biträde består, oavsett om advokaten har insyn i ärendet eller inte. De vägledande reglerna om god advokatsed gör ingen åtskillnad mellan olika skeden av ett uppdrag; advokatens skyldigheter avseende omsorg, lojalitet och informationsplikt gäller fullt ut så länge förordnandet kvarstår. Det finns således inget scenario där en advokat är förordnad som offentligt biträde, men bär ett begränsat advokatetiskt ansvar gentemot klienten.

Ett uppdrag som begränsas i enlighet med den nya lagstiftningen står i strid med advokatens skyldighet att vara lojal mot klienten, eftersom advokaten varken har tillgång till fullgott underlag för sin rådgivning eller får betalt för sitt arbete efter den inledande rådgivningen om klienten efterfrågar ytterligare hjälp. De advokatetiska och

[3] Lagrådets yttrande över Utmonstring-av-permanent-uppehallstillstand-och-anpassning-av-svensk-ratt-till-EUs-migrations-och-asylpakt.pdf s. 33.

[4] Se Advokatsamfundets skrivelse samt Migrationsverkets svar i bilagorna 1 och 2.

rättssäkerhetsmässiga problemen riskerar att undergräva förtroendet för systemet och försämra kvaliteten på det rättsliga stöd som sökande av internationellt skydd erbjuds.

Begäran om lagstiftningsåtgärder

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer Sveriges advokatsamfund att Justitiedepartementet skyndsamt vidtar nödvändiga lagstiftningsåtgärder för att ändra de antagna reglerna i 18 kap. 1 a–1 b §§ utlänningslagen.

De antagna reglerna avser Sveriges anpassning till EU:s migrations- och asylpakt. Pakten uppställer minimikrav avseende tillgången till rättsligt bistånd, men hindrar inte medlemsstaterna från att tillämpa mer förmånliga nationella bestämmelser. Det finns således inget unionsrättsligt hinder mot att Sverige behåller de nuvarande reglerna om offentligt biträde i asylprocessen. Mot denna bakgrund instämmer Advokatsamfundet i Lagrådets bedömning att de nuvarande reglerna bör bestå, med den ändringen att även ärenden enligt asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen omfattas av 18 kap. 1 § utlänningslagen. En sådan lösning skulle säkerställa att Sverige uppfyller sina åtaganden enligt pakten utan att rättssäkerheten i asylprocessen försämras eller att det uppstår en konflikt med det advokatetiska regelverket.

Advokatsamfundet vill även särskilt framhålla att frågan om huruvida rätten till offentligt biträde bör vara mer begränsad utgör en grundläggande rättsstatlig fråga och instämmer i Lagrådets yttrande[5] om att den bör utredas i särskild ordning.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander

[5] Lagrådets yttrande över Utmonstring-av-permanent-uppehallstillstand-och-anpassning-av-svensk-ratt-till-EUs-migrations-och-asylpakt.pdf s. 33.